

ה. אות "ל" שאין לה ראש בחלקה העליון האם זה פסול לפי שיטת הספרדים, ואם כן האם אפשר לתקנו?

תשובה. אות ה"למר" בכתיבה ספרדית בראשה בעין "י" קטנה מעט, וצווארה זקוף. ודק למעלה ועקום מעט לאחוריו במקום דבוקו. אבל אם עשה הסופר בראשה כמין "י" [בלי הואן] הוי שינוי ופסול ויש לתקנו. לדוד אמת סי' י"ג. וכן הוא בקול יעקב שו"ע או"ח סי' ל"ו באות "ל" ושינוי בצורת ה"י" שבראשה לדעת המקובלים. אבל אם חסרה ה"י" בראש הלמד, באם זה נכתב במקרה ולא בצורה קבועה, ס"ת זה פסול הוא אבל אין להוציא ספר אחר בשבת אלא ימשיכו בקריאת ספר זה ולאחר השבת יתקנוהו. אבל "קול יעקב" בסי' ל"ב אות ק"ו כתב דאין לברך על ס"ת זה, ואף בשבת יש להוציא ספר תורה אחר.

ו. האם יש הברל בין צורת כתב ספרדי לבין צורת כתב תימני?

תשובה. ידוע ומפורסם לכל, הברלים שיש בצורת כתיבה ספרדית לכתיבת אחינו האשכנזים. בספרי הפוסקים מאשכנז ידועה כתיבת ספרד בשם "וועליש". בצורת האותיות בכתיבה אשכנזית יש כמה שיטות ומנהגים שכולם בקודש יסודם. אבל בין כתיבה ספרדית לתימנית לא מצאנו שינויים אלא באותן אותיות שעליהם כתב הרמב"ם כ"מפולמות" שנהגו במספר מסויים, במקומות שקבלו הסופרים מרבותיהם מסורת עתיקת יומין, לכתוב אות "פ" מוגדלת במקצת והיא כתובה "פ" קטנה בתוך "פ" גדולה. לכך משינוי זה לא ידענו שינויים בין כתיבה ספרדית לתימנית. אמנם ראינו ומצאנו בספרי תורה עתיקים שבאו מכבל וכן כמה מהם מארם צובה (חלב) שנהגו הסופרים לדבק רגל אות "ג" לגוף הואו עד שנראית כאות "ג". בספר תורה כזה שכל אותיות ג' כתובות בדרך זו בלי שינוי פעם כזה ופעם כאות ג' הידועה עם אויר בין היורד לואו, נהגו לקרוא בו והוא שבאות "ג" שנכתבה דבוקה לגופה יש כעין קוץ קטן משוך למטה מגוף האות. ראה שו"ת נודע ביהודה יו"ד סי' פ'. וכן בספר מור וקציעה ומשמרת סת"ם, שכן הוא קבלת כתיבת ה"ג" לפי הקבלה הספרדית. וכן הוא בקול יעקב אות ל' עי"ש. כמו"כ עיין במשנת סופרים שלקט שם דברי הפוסקים.

שאלה: ספר תורה שהובא מאירופה מקהלות שעלו בסערה השמימה בשנות הרעה והשוואה הנוראה בה נכחדו קהלות שלמות לאלפים ולרבבות ובניהם היו לאפר בכבשנים ומשרפות. הצורך שעלה על נאות יעקב באף ובחימה שפך כאש חמתו ומשכנות יעקב הפכו לאיי חורבות. ספר תורה זה שריד מבתי כנסיות שעלו בלהבות,